

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

ПУЛЬС

Галадоўка спынена...

Вечарам 25 жніўня старшыня незарэгістраванага Рэспубліканскага страйкама прадпрыемстваў Валерый Леаневіч, які знаходзіцца ў гродзенскім следчым ізалятары, спыніў галадоўку. Пра гэта паведаміў яго сын Уладзімір Леаневіч.

Галадоўку старшыня страйкама прадпрыемстваў пачаў 12 жніўня ў знак пратэсту супраць парушэння правоў зняволеных, што ўтрымліваюцца ў СІЗА, і забароны яму азнаёміцца з матэрыяламі кримінальнай справы. Раённе аб'явіла аб спыненні дадзенай акцыі, паводле слоў Уладзіміра Леаневіча, яго бацька прыняў з прычыны маючага адбыцца судовага працэсу. На гэтым настойваў адвакат, які лічыў, што яго падаронны падчас судовых слуханняў павінен быць у добрай фізічнай форме.

Судовы працэс над старшынёй страйкама Валерыем Леаневічам і яго намеснікам Аляксандрам Васільевым пачаўся ўчора ў Ленінскім раённым судзе горада Гродна. Абодвум прад'яўлена абвінавачанне па ўчыненні злачынства па артыкуле 368 часткі 2 Кримінальнага кодэксу — публічнае зняважэнне прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, злучанае з абвінавачаннем ва ўчыненні цяжкага злачынства — злоўжыванне ўладай службовай асобай, якая займае адказную пасаду. Апрача таго, А.Васільев абвінавачваецца па артыкуле 342 Кримінальнага кодэксу — арганізацыя і актыўны ўдзел у групах зсянення, у выніку чаго быў парушаны грамадскі парадок.

КДБ абараняецца ад віцябчаніна

Судовыя слуханні па іску віцябчаніна Міхаіла Землякова да ўпраўлення Камітэта дзяржаўнай бяспекі па Мінску і Мінскай вобласці перанесены на 9 верасня. Ранішце аб гэтым прынята 25 жніўня судом Цэнтральнага раёна Мінска ў сувязі з неабходнасцю прадстаўлення абодвум бакам працэсу дадатковых звестак.

Падставы для іску паслужылі падзеі трохгадовай даўніны. 21 жніўня 2001 года ў мінскую кватэру, якую наймаў актывіст дэмакратычных маладзёжных арганізацый, студэнт Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта, сын Міхаіла Землякова Юрый, уварваўся шэсць супрацоўнікаў міліцыі. Яны абвінавачвалі маладога чалавека ў забойстве міліцыянера і заявілі, што ён захоўвае зброю і наркатыкі. У Ю.Землякова былі канфіскаваны адзенне, запчасткі да кам'ютэра і іншыя рэчы. Пасля ночы ўтрымання ў партызанскім РУОС яго адпусцілі. Някіх прэтэнзій і абвінавачванняў Ю.Землякову праваахоўныя органы больш не прад'явілі.

Аляксандр АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Беларусь сярод пацярпеўшых няма

Паводле аперацыйнай інфармацыі, сярод пацярпеўшых у выніку дзеяў авіякатастрофы, што ўзніклі ў Расіі мінулай ноччу, грамадзян Беларусі няма. Аб гэтым БелАПАН паведаміў у кансультацыі аддзела Пасольства Беларусі ў Маскве. Імя пасольства працягвае збіраць інфармацыю аб зніклых авіякатастрофах.

Нагадаем, што мінулай ноччу прыкладна ў адзін час адразу два самалёты пацярпелі крушэнне ў Расіі. У Растоўскай вобласці разбіўся самалёт Ту-154 авіякампаніі "Сібір", што накіроўваўся з Масквы ў Сочы. Загінулі 38 пасажыраў і 8 членаў экіпажа. Фрагменты самалёта і астанкі цела знойдзены ў 9 км ад населенага пункта Глыбокі Каменск-Шахінскага раёна Растоўскай вобласці.

Юрый ПАЦЕМКІН.

СИТУАЦЫЯ

Тэхнічны збой альбо палітычны гульня?

Трохразовага алімпійскага чэмпіёна Уладзіміра Парфяновіча не ўключылі ў альбом "Беларусь на Іграх XXVIII Олімпіады. Афіны 2004".

У альбоме, выпуск якога быў прымеркаваны Нацыянальным алімпійскім камітэтам Беларусі адмыслова да Алімпійскіх гульняў у Афінах, не знайшліся месца кіраўніку Беларускай асацыяцыі канцоў Уладзіміру Парфяновічу. У раздзеле "Руководители федераций видов спорта, представленных в Афинах" — фото ўсіх кіраўнікоў федэрацый, у тым ліку дзяржаўнага, а здымак Парфяновіча адсутнічае.

Як зазначаюць прадстаўнікі НАКа, прычына гэтага — тэхнічная памылка. На што згаданы пачальнік, мейсці, ва ў гэтым прасочваецца палітычная падстава і наўмыснае звыні ўладаў напярэдні парламентнік выбараў... Сам Уладзімір Парфяновіч пракаментаваў сітуацыю з усмешкай: "Не хочуч стаць — калі ласка. Мне слава непатрэбная, яна ў мяне і так ёсць. Я б не хацеў тут разважаць пра нейкія палітычныя хітрыякі, скажу толькі, што я вельмі вярэна адназначна сваю палітычную дзейнасць адспарыў. А калі тым самым падобныя рэчы былі бачныя ва ўсім палітыку, гэта аскаражвае сведчыць пра ўзровень выхавання людзей", — падкрэсліў Уладзімір Парфяновіч.

Вольга КЛАСКОЎСКАЯ.

ГРОМКАЯ ТЕМА

Винновников исчезновения Захаренко, Гончара, Красовского и Завадского ждёт Гаага?

Белорус Александр Шурко, несколько лет назад получивший политическое убежище в Голландии, обратился в Международный уголовный суд в Гааге с просьбой возбудить уголовное дело в отношении некоторых высокопоставленных белорусских чиновников, подозреваемых в причастности к исчезновению Юрия Захаренко, Виктора Гончара, Анатолия Красовского и Дмитрия Завадского.

"Когда меня правительство Нидерландов признало политическим беженцем, я обратился к министру-президенту Нидерландов Вилму Коку с просьбой создать международную комиссию по контролю за расследованием громких исчезновений в Беларуси", — говорит Александр Шурко.

Президент Нидерландов поручил МИД изучить данный вопрос. Через некоторое время мне предложили обратиться в Международный уголовный суд, что я и сделал. Также я подаю две жалобы в национальные суды Бельгии и Голландии, куда включил и известный доклад Христоса Пургуриды. Теперь ждём ответа".

Следует отметить, что на днях представители общественной комиссии по установлению обстоятельств исчезновения Юрия Захаренко Олег Волчек, Владимир Арестов, Александр Микун, Игорь Огурцов и Раиса Михайловская выехали в Германию, где намерены провести ряд встреч с немецкими юристами.

"Мы передадим им полный пакет документов, необходимых для возбуждения уголовного дела в отношении некоторых официальных лиц Беларуси, подозреваемых в причастности к насильственным исчезновениям", — говорит юрист Олег Волчек. — За последние полтора месяца это уже вторая наша встреча с европейскими юристами".

Как известно, Международный уголовный суд, который находится в Гааге, наделен мандатом судить не государства, а физических лиц и привлекать их к ответственности за самые серьезные преступления, вызывающие озабоченность международного сообщества: военные преступления, преступления против человечности, геноцид и другие. Однако, как написано на сайте Организации Объединенных Наций, "общее заблуждение состоит в том, что Суд сможет судить только тех, кто совершал такие преступления в прошлом, однако дело обстоит иным образом. Суд будет обладать юрисдикцией только в отношении преступлений, совершенных после вступления в силу Римского статута Международного уголовного суда в 2002 году".

Почти пять лет Зинаида Гончар пытается выяснить, что случилось с ее мужем...

В июле 2002 года Римского статута Международного уголовного суда в силу". Захаренко, Гончар и Красовский были похищены в 1999 году. Получается, Международный суд не будет рассматривать дела о громких исчезновениях в Беларуси?

За комментарием "Народная воля" обратилась к известному адвокату, заместителю председателя РОО "Белорусский Хельсинкский комитет" Гарри Погонылю.

"Необходимо тщательно изучать юридические аспекты, владеет ли на данный момент процессуальными документами, представляющими доказательства, — говорит Гарри Погоныль. — Суд по всему, Александр Шурко всего этого не знает и только мешает делу. Вообще, непонятно кто и для чего гонит политическую пень".

Граждане Беларуси не подпадают под юрисдикцию Международного уголовного суда, так как наша страна не подписала Римский Статут.

Дело по исчезновению известных людей в Беларуси может быть рассмотрено только по так называемой универсальной юрисдикции, которой обладают многие национальные суды европейских стран.

Кстати, законодательство нашей страны также позволяет привлекать к уголовной ответственности не граждан Республики Беларусь, совершивших преступления международного характера не на территории Республики Беларусь. Речь идет о преступлениях против мира, безопасности человечества и военных преступлениях. К сожалению, далеко не все знают об этом действующем механизме международной защиты прав человека...

Мы вместе с женой пропагандируем активно занимаемся проработкой вопроса возбуждения уголовного дела в одной из европейских стран в отношении отдельных высокопоставленных чиновников Беларуси. Но делаем это абсолютно конфиденциально. Никто не знает, какую страну мы для этого выбрали. Поищите, действует ли определенная специфика по применению подобных процедур. Эти дела очень сложные в политическом плане. Например, в свое время Франция отказалась проводить аналогичное дело против Муамара Каддафи, потому что у Франции есть свои политические и экономические интересы в Африке..."

Марина КОТКОВИЧ.
Фото photo.bymedia.net

МОСКОВСКИЙ АКЦЕНТ

Пиночеты тоже проигрывают

Александр КЛАСКОВСКИЙ, главный редактор "Белорусских новостей"

В доминике Русского ПЕН-центра на Неглинной я прекратил посещать священного трепета. Вот тут, заметил между делом Александр Ткаченко, генеральный секретарь этого элитарного писательского клуба, мы собираемся на наши посиделки с Битовым, Вознесенским и прочими мэтрами...

Жизнь классиков! Из нашего разговора выяснилось, что им, увы, неуютно сегодня в своей стране, где сжимается пространство свободы. Как было неуютно в Беларуси Василию Быкову.

"Власти не нужны "слишком умные", — резюмирует Ткаченко, узнав от меня последние новости из хроник удушья Европейского гуманитарного университета в Минске.

"Им нужна раба, которая не мудрствует, создавая быт призрачного продукта. Мол, нечего вам думать? — жейте то, что мы даем", — продолжает генсек Русского ПЕН-центра.

Чувствуется, что тема наболела. В его стране сегодня тоже все меньше перемещается со "слишком умными".

И в России, и у нас интеллигенция с тихой грустью констатирует: либеральная идея оказалась не ко двору. В обеих частях виртуального союзного государства демократия — вполне реально — в ауле.

Идет откат во вчерашний день.

Так в чем же причина почти тотальной неудачи демократических реформ на пространстве СНГ?

Отвечая на мой вопрос, седабородый Алексей Симоненко, глава московского Фонда защиты гласности, философски резюмировал: "У нас была попытка превратить историю, изменить ее ход. Но история вернулась на круги своя".

Извечный вопрос: кто виноват? В частности: а надо ли так уж демонизировать правителей? Ведь они закручивают гайки ровно настолько, насколько позволяют сопротивление человеческого материала.

Да, соглашается политолог Леонид Радзиховский, дело не только в авторитарных замашках властных элит. А еще и в том, что советский менталитет оказался гораздо более живучим, чем это думалось когда-то энтузиастам горбачевской перестройки.

Да, Лукашенко — к слову, сильный оратор — мастерски использует живучесть этого менталитета, — отметил Радзиховский в интервью для "Белорусских новостей". — Большевики ведь тоже учитывали глубинные психологические установки массы. Дешевая колбаса, дешевое вино, дешевые коммунистические идеи... Так что традиции "демологии вульгарной" продолжатся".

По словам собеседника, популярность Путина в собственной стране тоже ведь во многом строится на тезисе "он им даст прикурить". "Им" — это олигархам, чеченским сепаратистам (могут в сортире), натолкну Западу и так далее.

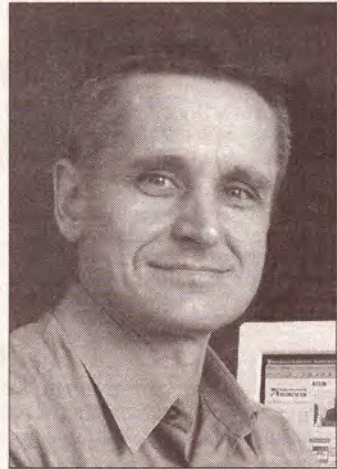
"А уж Беларусь, — добавляет политолог, — была самой советской республикой, и у вас эти вещи в массовом сознании, видимо, еще сильнее. Или возьмите такой момент: до сих пор многие жители постсоветских стран, в том числе и Беларуси, находясь в географическом центре Европы, ни разу не выезжали за рубеж. С чем их сравнивать ту же "белорусскую модель"?"

В свою очередь, Валентин Гейфтер, знаменитый правозащитник, директор московского Института прав человека, в беседе с вашим покорным слугой признался, что не верит "в народное востановление вообще и в Беларусь в частности. Ни в югославский вариант, ни в грузинский".

По его словам, даже изолированные режимы — типа саддамовского в Ираке, северокорейского, ливийского в разгар международных санкций — пока кажутся живучими. А уж Беларусь, особенно не изолированная...

"Люди устают от революции. Они хотят надеяться и уповать на нечто простое и осязаемое — вроде сильного лидера, сильной руки, — рассуждает, в свою очередь, президент фонда ИИДМ Георгий Сатаров.

И Россия, и Беларусь не являются исключением из общей закономерности, когда период революций сменяется постреволюционной эпохой. Нельзя ведь сказать, что народ Франции при Наполеоне не дозрел до демократии. Наполеон — типичная постреволюционная эпоха".

Значит, следуя простой логике, за фазой отката надо ожидать новой демократической волны?

Совершенно верно, говорит маститый политолог Сатаров. И добавляет, что "революции чаще случаются не тогда, когда совсем плохо, а когда становится меньше хорошего".

Он приводит пример крушения Советского Союза. Ведь коммунистическая сверхдержава развалилась не в разгар народных бедствий, не в послевоенную разруху, например. А тогда, когда, "подняв на нефтегазовую иглу", попыталась устроить застойный рай. Но истощила ресурсы — и не смогла обеспечить гражданам стандарты общества потребления на манер западных. А граждане-то уже привыкли к кое-какому благосостоянию...

Полностью по выражению Сатарова, "эндогенные факторы" могут сработать и в России, и в Беларуси (где экономика, к слову, тоже во многом экстенсивна и завязана на нефтедолларах).

Хорошо, но кто же отдаст власть просто так? И, если исходить из теории выбора, резюмирует политолог, шансы на недемократичные выборы, когда заматеревшая верхушка не стесняется врубает свой атомный административный ресурс?

На этот счет у Георгия Сатарова нашлась другая историческая параллель. Пиночет в Чили проиграл выборы, когда его диктатура, казалось, достигла апогея. Когда он сконцентрировал в своих руках мощные административные рычаги и подчинил прессу.

А успех его противников, говорит аналитик, обеспечило то, что они по всей стране — "по всей этой географической клинке на западном побережье Южной Америки" — блестяще провели кампанию "от двери к двери".

"Так что в принципе это можно делать", — резюмировал собеседник. Конкретные же политические технологии с учетом специфики той или иной страны — это, по его словам, отдельный вопрос.

Правозащитник Валентин Гейфтер, в свою очередь, резюмирует так: процесс перемен в постсоветском обществе долг и непрост. "Во все время того, например, в 1984 году, известном по роману Оруэлла, предидеи крах СССР?". На изменение белорусской ситуации, по мнению собеседника, также может неожиданно сработать комплекс факторов. Или, если хотите, скажется эффект слабого змея.

А уж если белорусская властная система даст трещину, то и Кремль может показать византийский нрав. Как подчеркивали мои московские собеседники, в команде полковника Путина не такие уж профаны, чтобы не иметь технологичных сценариев и потенциальных фигур на случай политического захвата в братской стране.

Другое дело, что перемены в своей стране белорусам лучше делать все-таки не по заграничным сценариям.

"Никто не даст нам избавления...". По дороге из Москвы у меня в голове крутился этот мотив.

Москва — Минск.

(«Белорусские новости».)

Office for Democratic Institutions and Human Rights of OSCE is opening Election Observation Mission in Minsk.

We are looking for a number of staff members to join the team of international experts. Vacancies are open for the positions of interpreters, office clerks, management assistants, experts' assistants, and drivers.

The applicants should have an excellent command of English.

Please fax your CV to: 272 34 98
or email to: odihr-minsk2004@gazeta.pl
by 1 September 2004

АСОБА

Станіслаў Шушкевіч, пенсія якога 3200 рублёў, выступіў у парламенце Паўднёвай Карэі

Станіслаў Станіслававіч прызнаецца, што наведваў Паўднёвую Карэю рэгулярна на працягу апошніх 15 гадоў. Старшыня Вярхоўнага Савета 13-га склікання, доктар фізіка-матэматычных навук, член-карэспандэнт Акадэміі навук Беларусі карэйцы запрашаюць у якасці эксперта па пытаннях ядзернага разброўвання і ядзернага нераспаўсюджвання, а таксама па праблемах аб'яднання Карэі.

У свой першы сёлётні візіт у Карэю Станіслаў Шушкевіч выступаў з лекцыямі перад студэнтамі Сеўльскага ўніверсітэта. У другі раз яго слухачамі былі навукоўцы і палітыкі. Апошнім разам Шушкевіч выступаў з дакладам на канферэнцыі ў парламенце Паўднёвай Карэі. Свой даклад беларускі вучоў і палітык чытаў на англійскай мове.

"Сёння я карэяца трыма накірункам на Усход, — не без ганарлівасці кажа Шушкевіч. — Акрамя трох візітаў у Паўднёвую Карэю, была яшчэ паездка ў Японію. На працягу 17 дзён я выступаў з лекцыямі ў розных універсітэтах краіны. Мае публічныя лекцыі абдыска таксама ў Токіа, Осака, Акінава, Маіцзямі, Хірасіме".

Аднак на разлізе да заслуг Шушкевіча, мякка кажучы, ставіцца непаважна. Перайду да Станіслаў Станіслававіч атрымаў пенсію ў памеры... 3 тысячы 200 рублёў.

Спраўна шотамескі папастальніка прыносіць гэтыя смешныя грошы на кватэру Шушкевіча. Калі вучонага няма дома, за атрыманыя рублі распісваецца ягоная сяброўка.

"Я прайшоў усе суды, усе інстанцыі, — кажа Шушкевіч, — але ў нас усё падпарадкаваецца волі аднаго чалавека. Закон, адна-

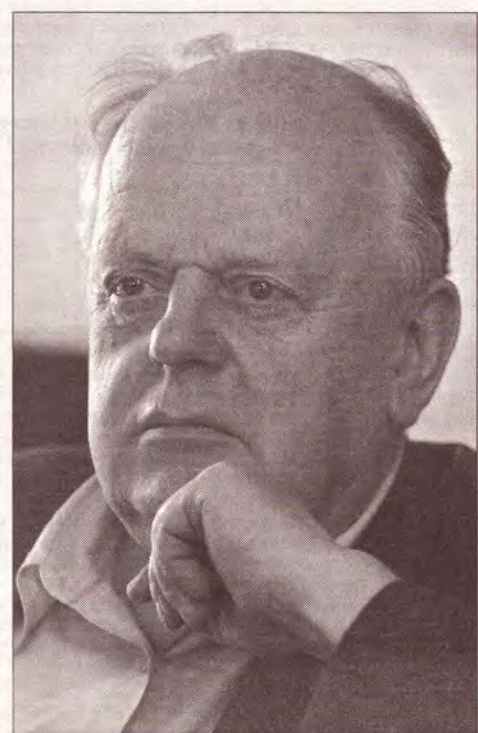
ведна з якім я як быў старшыня краіны павінен мець прастойную пенсію, не дзейнічае. А дзейнічае указ Лукашэнка, які з'явіўся ў 1997 годзе. Гэтым указам Лукашэнка прадпісаў захаваць мяне, а таксама кіраўніком краіны — Мечаславу Грыбу, Сямёну Шарэцкім, Георгію Таразевічам і Міхаілу Чыгры памер пенсіі, які вылічваецца на той момант — славутыя 3 тысячы 200 рублёў.

Не так даўно памер Георгій Таразевіч. Грыб перайшоў на генеральскую пенсію, Шарэцкі эміграваў у Злучаныя Штаты Амерыкі, дзе атрымаў палітычны прытулак. Я спрабаваў праз суд адстаяць свае правы...

Дарчы, у тым самым указе Лукашэнка згадваюцца і былыя партыйна-саветскія кіраўнікі часоў БССР — Аляксандр Аксёнаў, Мікалай Дземічэй, Вячаслаў Кебё, Міхаіл Кавалёў, Іван Палякоў, Яфрэм Сакалоў. Але, у адрозненне ад Шушкевіча, Грыба, Таразевіча, Шарэцкага і Чыгры, ім "за асабівыя заслугі перад народам Рэспублікі Беларусь" усталёвана пенсія ў памеры 75 працэнтаў ад заробатнай платы прэм'ер-міністра Беларусі.

"Прымусіць мяне прыняцця і выправіць пенсію ў чалавека, які паступае не па Канстытуцыі і не па законе, мяне ніхто не можа, — кажа Станіслаў Шушкевіч. — Я не хачу атрымліваць пенсію і на ўзросце. Мне законам і па Канстытуцыі як было кіраўніку прызначана іншая пенсія. Прызначана пажыццёва. І я ўпэўнены, што ў хуткім часе ўсё стане на свае месцы".

Марыя ЭЙСМАНТ.
Фото photo.bymedia.net

Пункт збору подпісаў за кандыдата ў дэпутаты Анатоля Лябедзьку. Мінск, 25 жніўня 2004 г.

Фото photo.bymedia.net

ПУЛЬС

Трамвай яму не аб'едзе

27 і 28 жніўня з 9 да 17 гадзін, у сувязі з рамонтнымі работамі па ўкладцы металічных пліт пакрыцця трамвайных пуцэй на участку вуліцы Даўгабродскай ад Трактарнага завода да завулка Казлова будуюць зменены некаторыя трамвайныя маршруты.

Як паведамілі БелаПАН у прэс-цэнтры Мінгарвыканкама, рух трамваяў па маршрутах № 3, 6, 7 і 8 з боку калыхавога прыпынку "Серабранка" будзе арганізаваны да калыхавога пры-

пынку "Трактарны завод", а пры руху ў бок Серабранкі — да вуліцы Батанічнай.

Для кампенсцыі знятага трамвайнага руху ў гэтыя дні будзе арганізаваны часовы аўтобусны маршрут № 150 ад вуліцы Ванева да вуліцы Бялыдзі. Ён пройдзе па вуліцах Казлова і Даўгабродскай у прамым і зваротным кірунках.

Лявонія АРЭШКА.

Бі сваіх, каб чужыя баяліся

Начальнік аналітычнага аддзела ўпраўлення Дэпартаменту фінансавых расследаванняў Камітэта дзяржаўнага кантролю (КДК) па Мінску і Мінскай вобласці быў затрыманым калегамі падчас правядзення аперацыйна-прафілактычных мерапрыемстваў па гарантаванні ўласнай бяспекі.

Як паведамілі БелаПАН у прэс-цэнтры КДК, затрыманне адбылося падчас атрымання падпісак на газету "Народная воля" у прыватнага прадпрымальніка, які ўважваўся за асобу, якая можа ўздзейнічаць на дзяржаўнае прадпрыемства.

Затрыманне адбылося ў сувязі з атрыманнем паведамлення аб непрыняццях у дачыненні да атрымання прадпрыемства.

Затрыманне адбылося ў сувязі з атрыманнем паведамлення аб непрыняццях у дачыненні да атрымання прадпрыемства.

Прадаюцца дзяўчаты. Тры штукі

У Брэсцкай вобласці затрыманыя двое грамадзян Малдовы, якія падазраюцца ў гандлі людзьмі.

Як паведаміў БелаПАН кіраванні прэс-службы УУС аблвыканкама Віктар Васілевіч, 33-гадовага мужчыну і 29-гадовую жанчыну затрымалі на пункце пропуску "Макраны" на беларуска-ўкраінскай мяжы памежніка і супрацоўнікі абласнога ўпраўлення па супрацьдзеянні незаконнаму абароту наркотыкаў і злучэнствам у сферы мараль-

насна. У аўтамабілі "ВАЗ-2103" знаходзіліся таксама тры маладыя жанчыны. Дзяўчат плавалася даставіць у Турцыю і прадаць у бардэль, гаспадаром якога быў грамадзянін муж затрыманай жанчыны Малдовы.

Міркуецца, што гэтыя жанчыны ўдзельнічалі толькі ў даставіцы "жывога тавару" на месца, а вербаву дзяўчат яе

Ларыса ШЫГАНОВА.

ЗЕРКАЛО

Белорусы в быту: с чаркой, но без секса

Не так давно Независимый институт социально-экономических и политических исследований провел национальный опрос общественного мнения по вопросам повседневной бытовой жизни белорусов. Читателям "Народной воли" наверняка интересно будет узнать о результатах социологических исследований.

Обычно наш институт публикует материалы, посвященные наиболее важным проблемам общественно-политического и социально-экономического развития Беларуси. Такой подход объясняется не только "зубоной дробью", но и тем, что именно по этим проблемам государственные источники обычно дают неадекватную информацию, и мы просто обязаны знакомить сограждан с реальным положением дел. Однако для большинства белорусов большая политика и экономика все еще остаются за пределами повседневных забот. Эти заботы, как правило, касаются семейной и бытовой жизни — как обустроить дом, поднять на ноги детей, с кем пообщаться, где провести отпуск и т.п. Поэтому мы и решили уделять больше внимания изучению повседневной бытовой семейной жизни белорусов.

В основе повседневной жизни людей лежит их материальное благополучие. В июне средний размер доходов на одного члена семьи (включая зарплату, пенсии, пособия и прочие прибавки), по оценкам самих опрошенных, составил 157 тысяч рублей или около 73 долларов США. Это значит, что месячный бюджет типичной белорусской семьи с двумя детьми школьного или дошкольного возраста и работающими супругами не превышает сегодня 300 долларов США. В личном пользовании автомобиль имеет каждый четвертый взрослый белорус. Почти столько же и владельцев мобильных телефонов. Пользуется компьютером также каждый четвертый, а Интернетом — 15%. Две трети наших респондентов в этом году собирались провести свой отпуск дома и на даче, 10,5% — где-то в Беларуси (в доме отдыха, санатории, турпоходе и др.), 11,9% — в странах ближнего, а 3,5% — дальнего зарубежья.

Много это или мало? Одни скажут, что это больше, чем в других странах СНГ, а другие — что меньше, чем в странах Балтии или, например, в Польше. На самом деле, правильный ответ зависит от того, как свое положение оценивают сами люди. "Какими словами Вы можете описать свое отношение к происходящему в стране?" — спросили мы белорусов. "Довольны" ответили 19,9% респондентов ("нем" — 65,9%), "обеспокоены" — 64,1% ("нем" — 26,5%). Считают, что социально-экономическая ситуация в Беларуси в ближайшие годы "улучшится" 21,6% и столько же, что она, наоборот, "ухудшится" ("не изменится" — 46,2%).

С точки зрения распределения ролей семейная жизнь большинства белорусов вполне соответствует европейским традициям. По мнению 26,9% опрошенных, главную роль в принятии основных решений в семье играет муж, 15,4% — жена, но большинство — 44% — считают, что оба супруга в равной степени (еще 11,4% ответили "другие члены семьи"). А вот содержание семейной жизни, совместная деятельность, в процессе которой принимаются эти решения, пока что ближе к патриархальным, чем к европейским традициям (см. Табл. 1):

Таблица 1. Какие виды совместной деятельности являются, на Ваш взгляд, самыми важными в Вашей семье? (Возможно более одного ответа.)	%
Воспитание детей	46,3
Обеды, ужины и завтраки, в которых участвует вся семья	40,1
Выполнение домашних работ	39,3
Посещение родственников, друзей	30,0
Просмотр телепередач	22,0
Отдых на природе	19,4
Выезды на дачу	17,3
Культурно-массовые мероприятия (походы в кино, театры, музеи, выставки, стадионы)	12,9
Проведение отпусков	12,9
Секс	11,0
Прогулки	9,3
Занятия спортом	5,1

Виды деятельности, которые делают семью более динамичной, открытой к социуму, и становятся все более популярными в Европе — совместный отдых на природе, проведение отпусков, прогулки и занятия спортом — намного уступают таким традиционным видам деятельности как воспитание детей, семейные трапезы и выполнение домашних работ. С другой стороны, этот традиционализм придает семейной жизни белорусов особую социальную и нравственную устойчивость. Более глубокий анализ показывает, что распределение ролей в семье и самое важное семейное дело (воспитание детей) практически не подвержены влиянию каких-либо факторов

— доходов, положения в обществе, политических взглядов и прочее. С социологической точки зрения это довольно редкое, даже уникальное явление. В этом же ряду характеристик бытовой жизни белорусов лежит и их религиозность. Несмотря на то что они посещают церковь главным образом по большим праздникам (раз в месяц и чаще ходят в церковь 23,4%), свыше 90% — крещеные (около 75% — православные, 13% — католики и 2% — протестанты). Принимая во внимание тот факт, что менее 75% респондентов имеют крещеных родителей, можно сделать вывод, что религиозность белорусов постепенно возрастает.

Пожоже, что в повседневной жизни для большинства белорусов стабильность оказывается важнее динамики. (Не в этом ли и заключается наша национальная идея?) Об этом говорит не только их "внутренняя" (в семье), но и "внешняя" (в стране) стабильность. Например, мы уже не раз писали о том, что почти 70% наших сограждан за последние 10 лет побывали за границей (каждый второй — в России, каждый третий — в Украине, каждый четвертый — в Польше), что свыше 40% хотели бы переехать в другую страну на постоянное место жительства, что каждый четвертый владеет иностранным языком. Казалось бы, миллионы точек зрения не уступают таким мобильным народам, как, например, китайцы. Однако, по данным МВЛ, за годы независимости в нашу страну больше белорусов приехало, чем уехало, а реальная эмиграция невелика. Этим же скрытым "иммобилизмом", возможно, объясняется и отсутствие массовой поддержки демократических сил, выступающих за перемены. Несмотря на то, что большинство опрошенных выражает готовность к переменам (на вопрос "Кого из кандидатов на парламентских выборах Вы бы поддержали?" 78,4% ответили "кандидата, выступающего за перемены в Беларуси"), акции оппозиции в последние годы собирают не более двух-трех тысяч человек. Конечно, для молодых и образованных белорусов, психология которых сформировалась в рамках современной городской культуры, динамика важнее стабильности — они сидят за компьютерами и говорят на иностранных языках, ездят за границу, а многие, не видя перемен в своей стране, мечтают об эмиграции. Но не они сегодня "задают тон" в Беларуси.

Впрочем, склонность белорусов к стабильности в обществе и патриархальному традиционализму в семейных отношениях оборачивается не только социальным иммобилизмом, но и забавными курьезами. Как видно из таблицы 1, самым важным видом совместной деятельности в семье секс назвали только 11% опрошенных — почти в четыре раза меньше, чем выполнение домашних работ! Поскольку падение рождаемости в Беларуси не превышает общемировых показателей, можно предположить, что наши сограждане либо занимаются сексом на стороне, либо считают его "выполнением домашней работы", либо попросту стесняются об этом говорить (пресловутое "у нас секса нет"). Зато другое популярное занятие людей заняло оказалось весьма популярным и у белорусов (см. Табл. 2):

Таблица 2. Как часто Вы употребляете алкогольные напитки?	%
Ежедневно	0,7
Несколько раз в неделю	10,1
Несколько раз в месяц	34,8
Несколько раз в году	37,2
Не употребляю алкогольные напитки вообще	15,8

Хотя мы не уточняли характер алкогольных напитков (многие, наверняка, имели в виду и пиво), сам факт, что 45,6% взрослых белорусов употребляют их достаточно регулярно, не может не впечатлять. Как показал опрос, белорусы, считающие секс важным семейным занятием (в большей степени) и употребляющие алкоголь (в меньшей мере), оказываются гораздо более динамичной группой общества — они моложе, более образованы, экономически активны, критически настроены по отношению к власти, принимают ценности демократии и рыночной экономики, стремятся в Европу и т.д. Расхождение представление о влияющих на секс факторах совершенно не подтверждается. Скорее секс и алкоголь в умеренных дозах приносят не только удовольствие, но и "расширяют сознание". Обобщая, что НИСПОИ станет уделять особое внимание проверке этой гипотезы и знакомит широкую публику с результатами.

Независимый институт социологических и политических исследований.

СПАСИБО!

Только «Народная воля» нас и поддержала...

Мы, бывшие узники Озарицкого лагеря смерти, хотим выразить свою благодарность газете "Народная воля" и автору статьи "Бедные Озарики" Анатолию Козлову, которому бесконечно признательны за писательский талант и мужественную гражданскую позицию.

К сожалению, наши нынешние власти не защитили малолетних жертв фашизма от забвения и нищеты. Тысячи и тысячи безвинных мирных граждан погибли в страшных муках на территории того коиммерческого лагеря, который до освобождения от гитлеровской оккупации. А те, что чудом уцелели, теперь старые, больные и немощные, впадают жалкое существование. Оказывается, в Озарицком лагере "не было принудительного труда" (а было "всего лишь" чудовищное массовое уничтожение людей) и никто из соответствующих белорусских структур и организаций не сумел довести до немецкой стороны истину, и мы остались без компенсации от Германии за человеческие, недетские страдания от рук фашистских изуверов.

Мы обращались в самые разные инстанции своей страны и Германии, но никто нас не услышал. Нашу боль услышала только "Народная воля", и ее моральная поддержка для нас значит очень и очень много.

Спасибо, Иосиф Павлович Середич! Спасибо, уважаемый Анатолий Козлов!

М.КРУЧКО и группа бывших узников концлагеря "Озарики".

Гомель.

ЦИТАТНИК

Одной рукой, другой рукой...

26 апреля 2003 года в статье "Зарплата: одной рукой добавляю, а другой — выгибаю" "Народная воля" писала: "Государственная статистика сообщает, что к началу этого года средняя зарплата составила более 220 тысяч рублей. Это примерно 110 долларов. Девять десятых 100 долларов и свое слово сдержали... Но в это же самое время резко возмущили коммунальные платежи. Если в начале осени они составляли тысячу двадцать, то сейчас — в пределах 100 тысяч. Тысяч 70—80 надо выложить за коммунальные услуги плюс телефон, свет... В сумме получается где-то 100 тысяч... После того как оплатим услуги, остается примерно 100 тысяч. Что можно на них купить?... Как видим, одной рукой немного прибавляют, а другой — выгибают".

17 августа этого года состоялось совещание о проектах прогноза социально-экономического

ДЫСКУСИЯ

Подобна на тое, што на старонках "Народнай волі" распачынаецца новая дыскусія. І выклікана яна апошняй «Хронікай» Анатоля Казловіча. Сёння з ім спрачаецца Эрнст Ялугін, пісьменнік, сябра ГА "Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны".

Не трэба ахвяр, Анатоля Мікалаевіч...

Па меншай меры дзве істотныя акалічаны прымушаюць агульнае на новую хроніку Анатоля Казловіча — "Зелены мальчык" ("Народная воля" ад 18.08.04.). І першая — нейкае зацята-злоснае абвінавчанне ў згаданым артыкуле Грамадскага аб'яднання "Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны" нібыта ў "перанасісненнасці нацыянальнага максімалізму, павышанай рамонічнасці, беззастойнай прывабнасцю". Лагічна дапасуецца да гэтага вызначэння і прыведзенае напачатку абзаца выказванне пра "гіперполітызаванасць філіялаў Беларускай мовы, якія "убываюць фізіялогію, пераацэнююць у працэсе, даюць выхад сапраўднаму душы". Напісана гэта, як бачым, зусім не адным з "дзікаватых, несутэльных людзей" — "істинных філолагаў", якія імпануюць духоўнаму складу аўтара.

Галоўнае ж тое, што ў нашых сённяшніх жыццёвых рэаліях усё гэта выглядае зусім не столькі палкай палемікай студэнта-першакурсніка, колькі хутчэй нагадвае жанр... палітычнага даносу. Не выключана — з алпаветнымі наступствамі для існавання ТБМ увогуле. Дарчы, папярэджанне ад Міністра яно ўжо мае... І не ведаю, што гэтым разам напісаў аўтар апошняй хронікі Ніл Гілевіч, які раней дэкаваў яму за сэр "Трасянка". Ніл Сымонавіч цяпер — ганаровы старшыня ТБМ, а быў першым кіраваным-заснавальнікам гэтай паважанай беларускай грамадскай арганізацыі, у якую вырашыў сабраць буйным калібрам выкладаў публіцыст Станіслаў Чыцкаяў.

Чытаў газету М.Канюхавіч у прыватным лісце, непублічна абвінавчаванні Анатоля Казловіча ўспрыяны сваімі рускамоўнымі артыкуламі русіфікацыі Беларусі. Ды і гэты "вождь", аказваецца, вынес публіцысту "как писателю смертный приговор", выказаўшы думку, што Казловіч па-беларуску сачыняць не хоча, а па-руску не ўме... Говорыць Анатоля Казловіч, карпатліва паўспамінаючы, як стаў ажно ўласным карэспандэнтам "Літаратурнай газеты" па Беларусі, а перад гэтым кінуўшы сачыняць беларускамоўнае першы, бо душа пазта не вынесла заўвагі выдавецкага начальніка пра малы жыццёвы вопыт маладога аўтара, зноў адчуў сабе глыбока абражаным, насперак колішняй мурай парадзе сваёй бабулі "не працягвай на п'яным шапку". Ён стараецца так даць па ёй, каб уважліва зліццала. А Казловіч негэтайна выказаўся пра рускамоўнае тэксты шанонаўнага публіцыста? Можна заўвагу ўлічыць, можна ад яе адмакнуцца. Але ж навошта прыпісваць яму "вождизм" і "кілаць каміямі" (як Казловіч піша ў адносінах да сваёй асобы). А Казловіч — што, цягаву некую паставу сваёй арганізацыі адносна тавару Казловіча? Ці хоць выказаўся ад яе ім? Не.

Прычэпіўся аўтар "Зеленого мальчыка" да тэксту на ТБМайскім значку "Размаўляй са мной па-беларуску", убацываў у ім чамусьці абраз сабе як рускамоўнаму грамадзяніну... Дык той значок хіба ж крамоўна? Хутэй сігнал паведамлення, што чалавек ведае родную мову і з ім можна на ёй размаўляць. Значок — самадзейнасць малых, а не "экстрэмизма" акцыя арганізацыі ТБМ, як палалося нашаму масштапу публіцысту-дэмакрату. Увогуле, такое ўражанне, што ён не зусім уяўляе, чым займаецца Таварыства беларускай мовы. Восі і гэтых сваіх "гіперполітызаваных філіялаў" сюды ўключаў. Але калі хто з іх і з'яўляецца сябрам ТБМ, то па ўсялякім разе ў ім не перавадзіць, а мусіць цывілізаваным шляхам даказваць свае погляды і дыскусію з аўтарам тэматычнай арганізацыі. І калі ў арганізацыі няма і якіх зусім не з'яўляюцца "экстрэмамі".

ТБМ імя Ф.Скарыны пастаянна, годна і настойліва звяртаецца да дзяржаўных устаноў і асобных чыноўнікаў, каб тыя не забывалі, што беларуская мова — гэта дзяржаўная мова тытульнай

нашай і яе паўсюднае ўжыванне гарантавана Канстытуцыяй. Яна павінна шырока выкарыстоўвацца ў документах, сродках масавай інфармацыі, выкладацца ў адукацыйных установах. І ў гэтым Казловіч бачыць "націоналізм, максімалізм", чытай — экстрэмізм? У Таварыстве беларускай мовы ніколі нічога падобнага не было і быць не можа ў прыпынне. Сведчу гэта як шматгадовы сябра рэспубліканскай рады ТБМ, а зараз — член яе рэвізійнай камісіі.

І "тарашкевіца" не прапагандуецца гэтай грамадскай арганізацыяй для шырокага ўжытку. Яна вылучаецца ў якасці часткі нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратурнай мовы. А наша сучасная літаратурная мова, дасканала распаўсюджаная некалькімі пакаленнямі таленавітых майстроў мастацкай літаратуры, праявілае ўзбурэнне і асіміляваць моўныя скарыбы дыялектаў, гаворак розных частак нашай залатой спадчыны, прыкметны этап развіцця і ўнашчавання літаратур

ЧТО ПРОИСХОДИТ В МИРЕ

Десятки погибших при взрыве мечети в Куфе

Шитские священнослужители в иракском городе Куфе, к востоку от Неджефа, сообщают о большом количестве жертв при взрывах в главной мечети города. По словам врачей, погибли по меньшей мере 25 человек. Около 60 человек получили ранения. По некоторым сообщениям, мечеть, заполненная верующими, была обстреляна из миномета.

Через некоторое время после этого нападения вооруженные люди открыли огонь по шитам, передававшимся в Неджеф из Куфы. Сообщается о нескольких пострадавших.

Новый предвыборный скандал в США

Один из юристов предвыборного штаба президента США Джорджа Буша подал в отставку после того, как выяснилось, что он сотрудничал с группой ветеранов войны во Вьетнаме, обвинившей кандидата от демократов Джона Керри в лжи о своих военных заслугах.

Юрист Бенжамин Гинзберг связан с той самой группой ветеранов вьетнамской войны, которая подготовила серию телевизионных рекламных роликов с обвинениями в адрес Керри. В них утверждается, что, будучи воином, кандидат в президенты США не заслужил всех

своих наград, что он не провел ни одного дня в госпитале и что он вел себя на войне безрассудно, гонимый за наградами и поэтому иногда принимая безответственные решения.

Команда Керри обвинила эту ветеранскую группу в том, что она координирует свои действия со штабом Буша. Однако и сам президент США, и его сторонники отрицают какую-либо связь с авторами роликов. Теперь официальный представитель штаба Керри Чед Клантон заявил, что отставка Гинзберга — это еще одно убедительное свидетельство в пользу связей команды Буша и этой группы.

Российские маневры на границах Грузии

Российские военные учения с боевыми стрельбами начались в четверг в Северной Осетии. В них участвуют более 2 тысяч солдат и около ста единиц военной техники.

Маневры руководит высокопоставленный военачальник командующий 58-й армией Северо-Кавказского военного округа (СКВО) генерал-лейтенант Виктор Соболев. Официально объявленная задача — проверка боеготовности войск СКВО. При этом командование округа подчеркивает, что «все нормативы будут отработаны в условиях, приближенных к боевым».

Это не первые маневры, проводимые российскими войсками на Кавказе в последнее время. На днях начались совместные военные учения Вооруженных сил России и Армении; в Дагестане прошли командно-штабные учения с участием частей той же 58-й

армии СКВО и Каспийской флотилии.

Усиление российской военной активности на Кавказе было крайне негативно воспринято в Тбилиси. Маневры там считают демонстрацией силы, направленной против республики. Агенство ИТАР-ТАСС цитирует слова министра обороны Грузии Георгия Барамидзе: «Проходящие у Моздока учения осложняют обстановку вокруг Цхинвальского региона», — заявил он в четверг. — Проведение учений недалеко от российско-грузинской границы нельзя назвать конструктивным шагом, это может оказать негативное влияние на ситуацию вокруг Цхинвальского региона».

Президент республики Михаил Саакашвили в последние дни выступил с жесткими заявлениями, обвинив Москву в подготовке к войне.

Баренцево море в опасности?

Сегодня Баренцево море — самое чистое из европейских морей. Однако его будущее под угрозой из-за чрезмерного вылова рыбы, загрязнения индустриальными отходами.

«Главным поводом для тревоги на сегодняшний день является истощение рыбных запасов», — говорится в недавно опубликованном докладе управления по делам Мирового океана программы ООН по защите окружающей среды. По мнению экспертов, трески и лосося в Баренцевом море вылавливается значительно больше допустимого. Другая проблема — разведка и добыча углеводородов на морском шельфе, а также транспортировка нефти и газа морем и по трубопроводам, объем которой к 2020 году возрастет, как ожидается, в шесть раз.

Экологи арктических вод угрожают также то, что на Колыском полуострове захоронены

радиоактивные отходы. Кроме того, опасность для моря представляет появление новых видов морской флоры и фауны. Уже известно, что в российском секторе Баренцева моря находятся громадные запасы углеводородов. Только нефти через 15 лет там планируется добывать около 40 млн. тонн в год. Авторы доклада призывают прибрежные государства — Россию и Норвегию — заранее подготовиться к борьбе с возможными разливами нефти.

Версии о трагедии в небе России

Полпред президента в Южном округе Владимир Яковлев не исключает, что на борту Ту-154, разбившегося в Ростовской области, был взрыв, передает РИА «Новости».

Согласно данным следствия, «что-то произошло очень быстро, и экипаж не успел ничего сообщить диспетчерам», заявил полпред на пресс-конференции в поселке Глубокое. Яковлев отметил, что версии достаточно много, однако, по предварительным данным, специалисты склоняются к версии взрыва.

В четверг утром министр транспорта России Игорь Левитин, возглавивший комиссию по расследованию причин катастрофы, сообщил, что у властей «нет четких представлений, что произошло». При этом следствие не отвергает ни одну из версий, о которых накануне говорил генеральный прокурор страны Владимир Устинов, подчеркивая, что прорабатываются и возможность террористического акта, и вероятность технического сбоя, и человеческий фактор. Ни одной из этих версий предпочтение пока отдать нельзя, добавил Левитин.

Иностранцы обозреватели, однако, подчеркивают, что оба самолета разбились практически одновременно, а это «фирменный знак» некоторых террористических группировок. Свою помощь в расследовании случившегося российским властям предложили американские и британские спецслужбы.

Семьи погибших получат по 112 тысяч рублей: 12 тысяч по договору об обязательном авиастраховании и по 100 тысяч — от авиакомпании. Кроме этого, администрация Волгоградской области выразила готовность выплатить по 50 тысяч рублей близким тех, кто находился на борту Ту-154. Правда, как подчеркивают наблюдатели, если причиной случившегося будет признан террористический акт, то компенсации существенно уменьшатся, поскольку теракты в страховых договорах не включены.

Коидзуми провоцирует скандал из-за Южных Курил

Намерение японского премьера Дзюнъитиро Коидзуми проинспектировать Южные Курилы может вызвать дипломатический скандал между Россией и Японией, сообщает на сайте газеты Financial Times. Коидзуми заявил, что по просьбе внуков японских граждан, изгнанных с Южных Курил после Второй мировой войны, он подлетит к островам на катере или подлетит к ним на вертолете.

Правда, высаживаться премьер отказался. Посол России в Японии Александр Лосюков заявил, что любая попытка посетить острова будет «непродуктивной».

Представители ряда общественных организаций в Японии, выступающих за возвращение северных территорий, предлагают Коидзуми увязать территориальный вопрос с крупными инвестициями в российскую экономику, когда в начале следующего года президент Путин прибудет в Токио с официальным визитом.

Уже сейчас японский бизнес вкладывает миллиарды долларов в нефтегазовые проекты на Сахалине. Токио также предлагает Москве построить нефтепровод в порт Находка, откуда удобно поставлять нефть в Японию, полностью зависящую от импорта энергоресурсов. В свою очередь, японские компании примут участие в финансировании этого проекта стоимостью 10 миллиардов долларов.

Спорные острова входят в состав Сахалинской области и называются в России Южными Курилами, тогда как в Японии их обозначают как «Северные территории». На них проживает около 15 тысяч человек. Из-за территориального спора Токио и Москва до сих пор не подписали мирный договор.

Продуктовый рынок в Таиланде взорвали с помощью мобильного телефона

Один человек погиб и более 40 были ранены в результате взрыва в Таиланде. Состояние четверых раненых оценивается как критическое. Взрыв на продуктовом рынке села Мамонт, что в районе Сухирин, близ границы с Малайзией, произошел

утром 26 августа. Бомба была привязана к мотоциклу, который террористы оставили на рынке. По некоторым данным, взрывное устройство управлялось дистанционно и было приведено в действие с помощью мобильного телефона.

Блэру угрожает импичмент?

Группа депутатов британского парламента потребовала объявить импичмент премьер-министру Великобритании Тони Блэру за «серьезные преступления и проступки», совершенные при подготовке вторжения в Ирак. Блэра обвиняют в том, что он ввел в заблуждение парламент и граждан страны, представил недостоверную информацию об иракском оружии массового поражения, нарушил конституцию и заключил секретное соглашение с президентом США Джорджем Бушем, сообщается на сайте BBC News.

В последний раз процедура импичмента использовалась в Великобритании более 150 лет назад. Для ее начала необходимо заручиться поддержкой нижней палаты парламента, которая может назначить специальный комитет для подготовки списка

обвинений. После согласования этого списка дело должно быть передано в Палату лордов. Пары выступают в качестве судей и принимают решение о виновности или невиновности обвиняемого, после чего Палата общин выносит приговор, сообщается на сайте газеты Scotsman.

С требованием объявить Блэру импичмент выступили 11 депутатов. Глава комитета Палаты представителей по внешней политике Дональд Андерсон заявил, что у инициаторов импичмента нет никаких шансов. Один из сторонников Блэра в британском парламенте назвал идею импичмента глупостью. При этом он напомнил, что действия премьера и правительства при подготовке войны в Ираке были неоднократно изучены депутатами и специальными комиссиями.

Стильные гультай Вадзім Пракоп'еў

Калі надараецца вольны час, адразу ж пачынаеш думаць, дзе яго правесці. У Мінску многа месцаў для адпачынку. Але ж ёсць сярод іх такія, якія вылучаюцца сваёй арыгінальнасцю і нестандартнасцю, тым самым прывязваючы да сябе наведвальнікаў. Адно з такіх месцаў — наш клуб «BRONX», дырэктар якога перамог на конкурсе «Чалавек справы-2004» у намінацыі «За самую арыгінальную бізнес-ідэю».

Пра асабістае клубнае бізнес у Беларусі журналіст «Народнай волі» размаўляе з дырэктарам «BRONX» Вадзімам ПРАКОП'ЕВЫМ.

— Існуе меркаванне, што на Беларусі недастаткова развіта культура веселасці, няма традыцый хадзіць у клубы. Ці згодні Вы з гэтым?

— Не згодзен. У нас добра развіты клубны бізнес. Канешне, у параўнанні з Масквой і іншымі цэнтрамі Еўропы хтосьці можа сказаць, што нашы клубы не ідэальныя. Аднак я лічу, што для стану сучаснай эканомікі ў нас дастаткова колькасць клубоў.

— Ці лёгка зарабляць клубным бізнесам?

— Не толькі няпроста, а зусім не лёгка. Людзі, якія займаюцца гэтай справай, даволі алчашныя, бо ім часта даводзіцца рызыкаваць. Клубны бізнес у нашай краіне не вышпырыбытковы. Ёсць, безумоўна, і паспяховыя прыклады, але іх не так шмат, можа, адзін на дзесяць.

— Значыць, займацца клубным бізнесам нявыгадна?

— Так, Вы дакладна зразумелі мяне.

— Атрымліваецца, што Вы пастаянна сутыкаецеся з вялікай колькасцю праблем...

— Іх няма. Прычым яны з'яўляюцца кожнаму секунду. Клубны бізнес патрабуе іх хутка вырашэння. З гэтым справляюцца толькі самыя сабранныя і арганізаваныя людзі. Для таго каб адкрыць клуб, трэба быць цалкам апантаным сваёй ідэяй. Узгадненне з рознымі інстанцыямі падчас будаўніцтва і адкрыцця — гэта шмат праца. Без вялікага запasu цярпення і трыты нервыя яе не зробіш. Хто ўжо займаецца бізнесам, той мае больш вопыту і больш шанцаў на поспех. Да таго ж папулярнасць клубу залежыць яшчэ і ад умення сабраць патрэбную публіку, для якой гэтыя клубы адкрываюцца. Накірункі быццёвых розняў. Гэта можа быць малалікая клуб, а можа быць клуб для культурных і сацыяльных людзей. Афармленне любога клуба залежыць ад таго, хто яго будзе наведваць.

— Праблемы праблемамі, але ж, па статыстыцы, гадавы бюджэт мінскага клуба, які прапануе наведвальнікам стандартны набор вясняных утэх і забав, складае 3—4 мільёны долараў.

— З такой статыстыкай я не знаёмы. У мяне атрымліваецца паспяхова займацца сваім бізнесам, аднак, як я ўжо падкрэсліваю, ён нерэнтабельны. І прыбытак, які я атрымліваю, наогул не адпавядае названым лічбам.

— Называеце тры самыя папулярныя мінскія навіны клубы.

— Не буду, бо ўпэўнены ў тым, што наш клуб — самы лепшы. Мы — па-за ўсяяк канкурэнцыйны. Мае сваяцкія даволі насцярожаны, але прыкладзе да нас — і зразумееце ўсе самі.

— Ведаю, што ў Вашым клубе звычайна тусюцца шмат вядомых людзей...

— Так. Да нас хадзяць прастаўнікі дыпламатычнага корпуса і палітычнага істэблішменту, прычым як ад улад, так і ад апаліцыі. Мы павінны разумець, што наш клуб негэтуючы. У нас людзі адпачываюць, слухаюць музыку, сядзячы ў рэстаране, нават кураць кальян і гатак даўей. Але гэта негэтуючы набор паслуг для клуба.

— Адно з «фінак» Вашага клуба з'яўляецца так званым «стыльным гультайствам»... Што маецца на ўвазе?

— На самай справе гэта сло-вазлучэнне прыйшло да нас з Італіі і значыць «сладокае нічога-недзялае». Для душынага і фізічнага здароўя чалавек проста павінен часам гультайнічаць.

Гэта нармальна, бо ў атмасферы сучаснай мітусні, хваляванняў, пастаяннага стрэсу яны проста неабходна адпачываць. А для гэтага трэба ўмее раслабляцца, забывацца на ўсё і нічога не рабіць... Адпачываць можна па-рознаму. Можна піць піва, глядзець тэлевізар, а можна прысясці бацьку са ў прымежнай атмасферы. У нашым клубе гукавое

Асабістая справа Вадзім ПРАКОП'ЕЎ

Бізнесмен, дырэктар начнога клуба «BRONX». Скончыў Сувальскае вучылішча, военнае вучылішча (войскай спрашэжэннае прызначэння), Інстытут сучасных ведаў. Сямейнае становішча: разведзены. Дзеці: мае сына. Захаваны: секс, бокс, тэніс, джаз. Любімая марка машыны: «Порш». Мара жонка: сысці на пенсію. Дзеці на жонкі: непаклінаюцца і пранікалінась.

афармленне, кожны элемент інтэр'ера, кожны афіцыйны працуюць дэлегацыя, каб наведвальнікі сапраўдную асалоду.

— Музыка алгарытма вядуць ролю ў стварэнні адметнай клубнай атмасферы. Каго з артыстаў Вы звычайна запрашаеце да сябе?

— У нас два музычныя накірункі: джазавая і дыскацатная музыка. У джазавы дзень, мы стараемся трымаць англійскаму фармацую. У Мінску ёсць некалькі груп, якія робяць якасную музыку ў гэтым фармаце. Іх нямашу, але яны ў нас іграюць на рэгулярнай аснове. Што да «зорак», то мы запрашаем і іх, але нячаста. Не даўно ў нас выступалі вядомы расійскі саксафоніст Ігар Бутман. Але мы не можам плаціць артыстам вялікіх гонараў.

— Як часта Вы зорак беларускай эстрады?

— Не, бо не лічу творчасць большасці з іх прафесійнай. Мы не канцэртная пляцоўка, каб займацца раскруткай сучасных «зорак».

— На якія слаі насельніцтва разлічаны Ваш клуб?

— Ён разлічаны на культурных людзей з высокім маральным каштоўнасцямі. Я правіла, гэта актыўныя мужчыны ва ўзросце ад 30 да 50 гадоў. Наш ідэальны наведвальнік шмат вандраваў, многа пабачыў у жыцці. Ён адкаваўся, захапляецца літаратурай. Ён умее стыльна апранання, умее па-важліва сабе, жанчынамі, цаніць добрыя віно.

— У асноўным гэта людзі якіх прафесій?

— Розных. Ад дызайнера да кіраўніка прадпрыемства.

— Ці заходзяць да Вас студэнты?

— Лічу, што кубачак кавы ці катэілы можа дазволіць сабе людзь, нават студэнт. Гэта каштуе столькі ж, колькі і пасылка з сывары. Так што да нас хадзяць студэнты і не абавязкова дзеці багатых бацькоў.

— На Вашу думку, як развіццё клубнага руху ў іншых рэгіёнах нашай краіны?

— Вельмі цяжка сказаць. Там таксама ёсць энтузіясты, якія могуць зрабіць адпачынак па-сапраўднаму цікавым. Я не маю на ўвазе традыцыйную дыскацатную культуру і зацёртай палсоў. Зрабіць клуб, разлічаны на людзей з больш вытанчаным густам, значна цяжэй, асабліва калі гаворка ідзе пра рэгіёны.

— Калі ўжо мы загаварылі пра адпачынак у рэгіёнах, скажыце: можа, трэба пачаць займацца арганізацыяй начных клубоў высокага ўзроўню ў вёсках? Можа, такім чынам узнімецца і ўзровень агульнай культуры вясковых моладзі?

— Я лічу, што ўсё гэта абавязкова трэба рабіць. Я ў паватэй стаўлюся да вясковага насельніцтва, але ж я гаралскі жыхар. Магу сказаць толькі адно: каб узняць культурны ўзровень вясковай моладзі, пачынаць трэба не з адкрыцця клубоў. Яны самі алчашныя, калі сучасныя каштоўнасці ў моладзі змяняцца на больш высокія, духоўныя.

Вольга БЕЛАЯ.

У Міністэрстве адукацыі вучацца не паўтараць памылкі

Да пачатку навучнага года ўсе ўстановы адукацыі Беларусі — больш за 14.013 аб'ектаў — будзь тавою да эксплуатацыі. Аб гэтым заявіў намеснік міністра адукацыі Беларусі Казімір Фарыно.

Паводле яго слоў, значная ўагва ў працэсе папярэдняга года навукавыя школы, якія будуць пачынаць працаваць, прымяняць падчас будаўніцтва школы ў Краснаполі (Магілёўская вобласць), дзе ў студзені гэтага года ў выніку абвалвання перакрыжжы спартыўнай залы загінулі чатыры чалавекі. Такіх школ у Беларусі 53. Падчас іх абследавання толькі 17 прызнаны прыдатнымі да эксплуатацыі. Работы па ўзмацненні будаўнічых канструкцый астатніх

будынкаў плануецца завяршыць да пачатку навучнага года. Паводле даных намесніка міністра, у цэлым па краіне налічваецца каля 11 тысяч школ, што патрабуюць інструментальна-тэхнічнага абследавання і правядзення рамонтна. На падрыхтоўку вучэбных памяшканняў да навучнага года расхавана больш за 60 млрд. рублёў.

Казімір Фарыно зазначыў таксама, што сёлета будзе закрыта 101 школа: 6 сярэдніх, 38 базавых і 57 пачатковых. Акрамя таго,

шэраг школ будзе рэарганізаваны. 29 сярэдніх школ будуць пераўтвараны ў базавыя, 16 базавых — у пачатковыя, і базавыя — у сярэднія. Да 1 верасня будуць уведзены ў эксплуатацыю пяць новых школ.

Хуткімі тэмпамі ідзе адкрыццё дашкольных устаноў: накітап школ-садоў — сёлета будзе адкрыта 86 устаноў. Усяго ў краіне працуе каля 700 такіх інтэграваных устаноў.

Вольга АСПЕНКА.

РЭХА

Абеліск лётчыку адноўлены

Міг-29 узяўся...

На тым месцы таварыш мужнага пілота паставілі сціплы абеліск з рэшткаў самалётнага крыла. Вясной мінулага года невялікая вандла паклаліся на каларыны метал і скрпі абеліск... І вось праз год, дзякуючы намаганням першага намесніка старшыні Слуцкага райвыканкома Пятра Барысавіча Даўгучына, а таксама выканкама Грэска сельсавета і дырэктара камунальнай унітарнага прадпрыемства

«Сяльчанка» Сяргея Іванавіча Хаўстовіча на месцы гібелі лётчыка паставілі новы абеліск: камен-валун у атачэнні металічных слупкоў з ланцужовай агароджай і мемуарыяльнай шыльдай: «На гэтым месцы 18 сакавіка 1982 года загінуў лётчык-знішчальнік Міхал Іванавіч Крутоў».

Міхал Іванавіч Крутоў — не забудзем пра подвигі героя-сучасніка.

Слуцк.

З павагай, Сяргей Ігаравіч. Да друку падрыхтавала Леанарда ЮРПЛЕВІЧ.

Не для мяне цвіла чаромха...

Мінулым летам я быў у Мінску на семінары. Пасля ішоў адной са сталічных гасцініц. Нумар на два чалавек. Маім суседзям быў калег з Гомельшчыны Мікалай Чарняўскі — малады прыгожы мужчына з густой шэмна-русай чупрынай, вясёлы і кампанейскі. Было такое ўражанне, што ведаю яго даўно.

Калі адпачылі пасля занятак у крыху перакусілі, Мікалай прапанаваў: — Давай сходыць на пошту, хачу пазнаць дадому. Колькі тут час мінула, а я ўжо па сыне засмаваў.

Ён зайшоў у кабінку і доўга аб нечым размаўляў. Спачатку, вядома, з жонкай, а потым з сынам. Вясёла смяяўся, нешта малому абшываў. Мне ажно надкачэла кашаць.

— Вядлі ў цябе сын? — спытаў, калі мы выйшлі на вуліцу.

— Вядлі: неўзабаве споўніцца чатыры гады. Ды, уласна кажучы, не мой ён зусім...

— Як гэта не твой? —

— Так, не яго быццё.

— А хто?

— Не ведаю. Тут, браток, такая гісторыя. У мяне не можа быць дзяцей. Ніколі. Мужчына я нічога, але дзяцей мець не магу. Былае такое, разумееш?

— Спачуваю, — ціха прамовіў я.

А не трэба. Калі мы з Тамарай ажаніліся і праз некалькі гадоў не дачакалі сына ці дачку, яна прапанавала ўзяць малое з Дома дзіцяці. І спачатку не згаджаўся, а потым, калі з'ездзіў у той дом і убачылі, колькі там маленіх сиротак, усе сумненні адпалі. А цяпер нарадавацца не магу з сваім Максімам. Такі дапатлівы, разумны, чарчэ расце, каб ты толькі бацьку. А мяне як любіць! Можа, нават больш, чым Тамару. Ды ён і па-

добны на мяне: такі ж русенькі, кукараві і нават імачкі на шчокі, як у мяне, — сказаў з гонарам.

Я больш не мог слухаць. Не то здаўрацца, не то боль раздзіраў душу на кавалкі. Спаласнаўшыся на тое, што павінен наведваць сур'ёзную сестру, якая жыла на ўкраіне горада, сеў на першы трамвай, што спыніўся на прыпынку, і паехаў куды вочы глядзела. Мне трэба было пабыць аднаму.

...Я ажаніўся маладым, але неўзабаве, каб да гэтага не ведаў жанчыны. Быў, як кажучы, не абсвечан у полі, і ўдзячы дзімалым кабетам дзілі да мяне самі. Ажаніўся неспадзявана. На апошнім курсе ўніверсітэта паехаў на перадыпломную практыку ў абласны цэнтр. Кватэраваў у сваёй далёкай радні. На адной пляцоўцы з намі жыла маладая сімпатычная дзяўчына. Маці ў яе памерла, быў толькі бацька, выкладчык тэамятэа ўніверсітэта. Ілона, так звалі дзяўчыну, за год да таго скончыла медыцынскі інстытут і нямецка-ўсцэўным тэрапэўтам.

Пасля ўніверсітэта я атрымаў накіраванне ў той горад, і мы з Ілонай ажаніліся. Жылі душа ў душу. Яна была ласкава, класіфікава, цудоўная гаспадыня. І цесць, чалавек разумны і добры, зачынаў, ніколі не ўмешваўся ў нашы справы. А праз два гады знайшоў сабе кабета і пераехаў да яе жыць. Трохпалкавая кватэра засталася нам з Ілонай.

Усё было добра, толькі ў нас з Ілонай не было дзіцята. Яна хадзіла да дактароў, прасіла і мяне схапіць, але я катэгарычна адмовіўся, бо не верыў, што ў мяне не можа быць дзіця. Няма — значыць, жонка віватова...

На першым паверсе нашага вялікага дома ў двухпалкавай кватэры жыва дзіцячая маладзі-

ца Зіна. Ідзе па вуліцы — вачэй не адарваць: высокая, зграбная, з пышным бюстам, нібы ў галівудскай кіназорцы. Мела хлопчыка, які ўжо пачаў у школу. І пачала яна мяне прасіць аб усялякіх дробных паслугах: то кран паехаў, то лямпачка перагарэла. Я ніколі не адмаўляў у дапамогу. А потым... Здарылася так, што мы нечаканна апынуліся ў ложку. Прайшоў нямалы час, як Зіна паведала: яна цяжарная. І бацька дзіцяці я. Вясна тады была. На двары ва ўсю цвіла чаромха, і мне здавалася,

ОЛИМПИАДА-2004

Большие тоже плачут

12-й день Олимпиады подарил белорусам еще одну медаль

Церемония награждения борцов-греко-римлян, думаю, никого не оставила равнодушным. Слезы россиянина, радость нашего теперь уже бронзового призера Олимпиады Вячеслава МАКАРАНКА видел весь мир.

Это какой же характер надо было проявить Вячеславу, чтобы в борьбе за «бронзу» уделить победителя двух последних Олимпиад Хамзу Ерлика из Турции? Верили мы в это? Конечно же, верили! А иначе и быть не могло.

Кстати, Национальный банк Беларуси решил по-своему увековечить победы наших спортсменов на этой Олимпиаде, и с сегодняшнего дня он вводит в обращение памятную серебряную монету «Олимпийские игры 2004 года. Афины» номиналом 1 тысяча рублей и весом... 1 килограмм (!).

В Нацбанке разъяснили, что монета изготовлена тиражом всего 650 штук и ориентировочно будет стоить около 400 долларов США в эквиваленте. По официальному сообщению Управления информации Национального банка Беларуси, «выпущенная в обращение памятная монета является законным платежным средством и обязательна для приема во все виды платежей без всяких ограничений».

Правда, начальник Управления информации Нацбанка Михаил Журавович заявил корреспонденту «Народной воли», что «монета сувенирная, предназначенная в первую очередь для коллекционеров, и обратный выпуск ее Национальный банк не производит».

Впрочем, и так ясно, что с такой «легкой копеечкой» по магазину особо не побегаешь.

Но Олимпиада продолжается, по-прежнему не утихают и скандалы. Дождало до того, что в Афинах начали пускать слухи о том, что наша Юлия Нестеренко якобы победила на стометровке

не без помощи стероидов.

Кстати, россияне подали очередной протест на результат финального забега на 100 метров с барьерами у женщин. Российская спортсменка Ирина Шевченко считалась одной из фавориток забега, но Перлитта Феликс из Канады, соседка Шевченко по беговой дорожке, сбивла первый же барьер и упала, прервав российский бегуны путь. Из-за

этого Ирина потеряла драгоценные секунды и сошла с дистанции.

Мы, конечно, не судим, но также с возмущением говорим: «Некрасиво так на финише, Пердитта!»

Между тем в Минск уже прилетают первые олимпийцы. Позавчера поздно вечером Национальный аэропорт «Минск-2» встречал легкоатлетов и спортсменов по академической гребле. Для них Олимпиада — уже история.

Александр СИВЫЙ.

На фото: в аэропорту бронзовые призеры Олимпиады Юлию Бичик и Наталью Гелак (академическая гребля) буквально завалили цветами.

Foto photo.bymedia.net

АЛІМПІЙСКІ ТЫЛ

Наталья МАКАРАНКА:

«Дачка Кацярына глядзела ўзнагароджанне і плакала»

У саборніцтвах на грэка-рымскай барацьбе, у вагавай катэгорыі да 84 кілаграмаў наш спартсмен Вячаслаў Макаранка заваяваў бронзавую ўзнагароду.

Учора ранішай карэспандэнт «Народнай волі» патафэнаваў у Гомель жонцы спартсмена — Наталі:

«У жонцы Вячаслава вельмі сентыментальны чалавек, — гаворыць Наталія, — хоць і моцны з выгляду».

У Беларусі разам з беларускім асілкам радалася блізкай яму людзі: «Канешне, я вельмі перажывала за роднага чалавека, але стрымала пачуцці і здала не расплакацца, — пратывае Наталія, а вось наша шасцігадовая дачка Кацярына глядзела на Славу на тэлевізары і плакала. А двухгадовы сын Ізб паказваў пальчыкам на экран і гаварыў: «Тата, татачка!».

Дарэчы, як прызнаецца Наталія Макаранка, знаёмства з Вячаславам адбылося дзякуючы іх агульнай знаёмай: «Адбылося гэта ў рэчавай краме. У свой час Слава працаваў там ахоўнікам, але праз гэтай крамы ўжо няма».

Думаецца, што Вячаславу Макаранка ўсё роўна ёсць што ахуваць — ён жа сямейны чалавек.

Між іншым, паводле слоў жонкі спартсмена, нягледзячы на ўнутраныя знешні выгляд, уладальнік бронзавага алімпійскага медальё ўсё гэты пераборлівы: «Слава ёсць усё, што я яму прыстаў, далікатна не выгатаўляюся. Праблема, яму вельмі падабаецца плаваць з рыбамі. Паўзла, прыстаў, можа яго лобаму працу адрэзае, як ён вернецца дамоў».

А яшчэ, у вольны ад трэніровак і зборач час Вячаслаў Макаранка вельмі любіць чытаць. Тут ён аддае перавагу фантастыцы. Акрамя чытання, Вячаслаў вельмі любіць разгаварваць з крываванкамі: «Гэта жое славае, вобразна кажуць, у нас ледзь не бойка з-за крываванка адбываецца — кожны хоча перамаць пачаць іх разгаварваць».

А перад самым ад'ездам у Афіны Наталія не надакучвала

мужу ўсялякімі парадкамі і пытаннямі, баялася нашкодзіць:

«Не паверце, але да ад'езду на Алімпійскія гульні я не распытвала Вячаслава, на што ён разлічвае. Я разумела, што не варта турбаваць мужа ўсялякімі пытаннямі кітаўта што і як. Я выдатна разумела, што трэба даць яму магчымасць настроіцца на выступленне».

Нейкіх настаўленняў і парадаў я яму не давала».

Можа быць, Вячаславу не хапіла падтрымкі родных, а так бы і на золата Афін замахнуўся...

Віталь ГАРБУЗАЎ.
Фота БелТА.

Даведка «Народнай волі»: Вячаслаў Макаранка. Народзіўся 15 лістапада 1975 года. На Алімпійдзе ў Афінах выступіў у вагавай катэгорыі да 84 кілаграмаў. Чэмпіён свету сярод юніораў 1994—1995 г. Чэмпіён Еўропы 2000 года. Бронзавы прызёр чэмпіянату Еўропы 2002 года. Уладальнік бронзавога медальё на Алімпійдзе-2004.

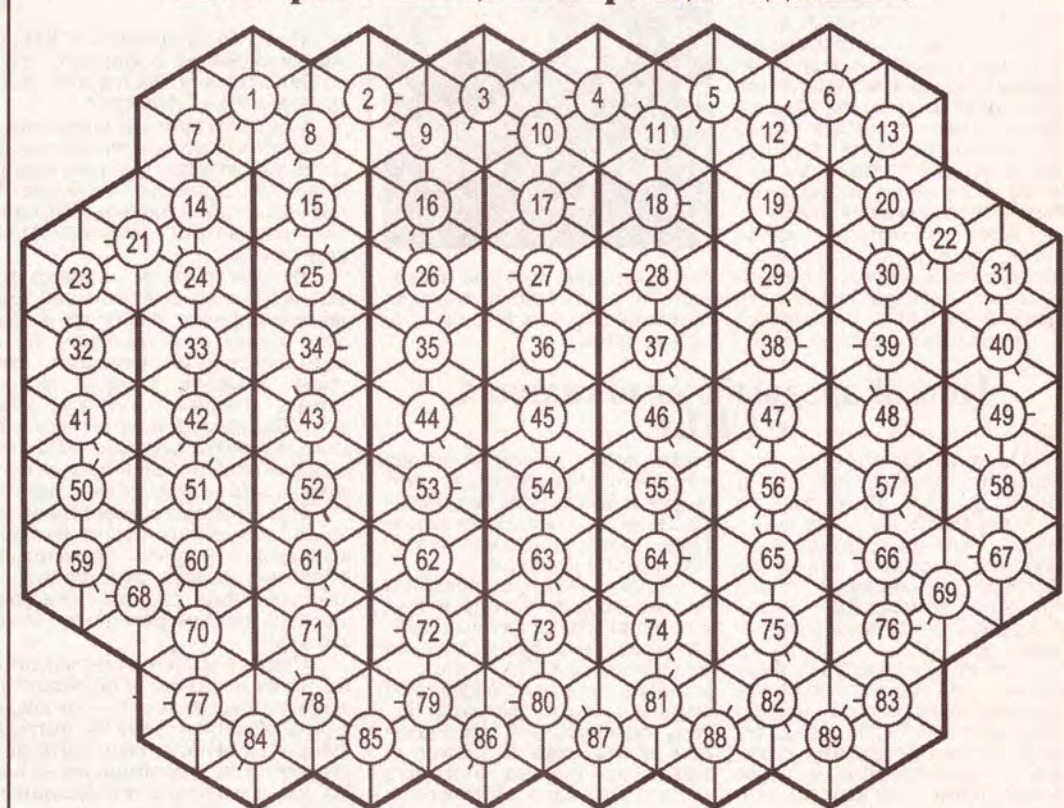
Медальныя дасягненні
пасля 12 поўных дзён
Алімпіяды:

	З	С	Б
1. ШВА	25	29	22
2. Кітай	24	16	12
3. Аўстралія	16	11	15
4. Японія	15	9	10
5. Расія	14	19	21
6. Францыя	10	7	9
7. Германія	9	11	13
8. Італія	8	6	8
9. Румынія	8	5	4
10. Украіна	8	3	7
11. Вялікабрытанія	7	8	9
12. Паўднёвая Карэя	6	10	5
13. Грэцыя	6	3	3
14. Нідэрланды	4	7	8
15. Венгрыя	4	6	1
16. Швецыя	3	1	2
17. Турцыя	3	1	1
18. Канада	2	4	1
19. Беларусь	2	3	7
20. Куба	2	2	7
21. Польшча	2	2	4
22. Славакія	2	2	1
23. Бельгія	2	1	6
24. Бразылія	2	1	2
25. Эфіопія	2	1	1
26. Грузія	2	1	-
27. Тайланд	2	-	2
28. Чылі	2	-	1
29. Нарвегія	2	-	-
30. Новая Зеландыя	2	-	-
31. Іспанія	1	9	4
32. Аўстрыя	1	4	1
33. Кенія	1	4	1
34. Чэхія	1	3	3
35. Інданезія	1	1	2
36. ПАР	1	1	2
37. Швейцарыя	1	1	2
38. Зімбабве	1	1	1
39. Літва	1	1	-
40. Марока	1	1	-
41. Данія	1	-	5
42. Бельгія	1	-	2
43. Азербайджан	1	-	2
44. Ізраіль	1	-	1
45. Ямайка	1	-	1
46. ААЭ	1	-	-
47. Камерун	1	-	-
48. Багамы	1	-	-
49. Іран	1	-	-
50. КНДР	-	3	1
51. Харватыя	-	2	2
52. Казахстан	-	2	2
53. Паўгаўлія	-	2	1
54. Латвія	-	2	-
55. Мексіка	-	2	-
56. Славенія	-	1	3
57. Эстонія	-	1	2
58. Тайвань	-	1	1
59. Сербія і Чарнагорыя	-	1	-
60. Індыя	-	1	-
61. Ганконг	-	1	-
62. Фінляндыя	-	1	-
63. Аргенціна	-	-	2
64. Камбоджа	-	-	2
65. Манголія	-	-	1
66. Трынідад і Табага	-	-	1
67. Эрытэя	-	-	1
68. Невесула	-	-	1
69. Багамы	-	-	1

Крыжаванка

Рыска каля нумара абазначае пачатак слова, якое трэба пісаць па стрэлцы гадзінніка

1. Галіна мастацтва. 2. Струны музычны інструмент. 3. Мышца. 4. Грок у хакейнай альбо футбольнай камандзе. 5. Аб'ява, што ўсе білеты на канцэрт прададзены. 6. Пласцінка ў музычных інструментах, пры націсканні на якую атрымліваецца гук. 7. Узвышэнне для натуршчыка — мастацтва. 8. Музычная п'еса, якая выконваецца ў хуткім тэмпе. 9. Настаяцель праваслаўнага мужчынскага манастыра. 10. Старалаўная французская залатая манета (XVII—XVIII стст.). 11. Высокі столик у царкве, на які ставяць абразы і крыж. 12. Лясная птушка. 13. Арыстат, які выконвае сольную партыю. 14. Знак прыпынку. 15. Вельмі нізкі бас. 16. Пачатак сучаснай сістэмы. 17. Рака ў Беларусі. 18. Дробная птушка з яркім стракатым апярэннем. 19. Дэсертнае вінаграднае віно. 20. Пругкая нітка з металу ў музычных інструментах. 21. Драўляная агароджа. 22. Гімнастычны снарад. 23. Вялікая зборшчыца людзей. 24. Бой тарарадара з быком. 25. Паэтычная назва золата. 26. Народны самагучны музычны інструмент, выкарыстоўваўся да XX ст. 27. Валок з канопляў. 28. Вялікая палка. 29. Святочны базар. 30. Балотны бабёр. 31. Сума, на якую зменшана цана на што-небудзь. 32. Ударны

музычны інструмент. 33. Дакумент аб заканчэнні вышэйшай навучальнай установы. 34. Гатунак вострага сыру. 35. Адукацыйная незалежная жанчына ў Старажытнай Грэцыі, якая вяла незалежны спосаб жыцця. 36. Пераднік дрыжачы гук. 37. Алп-лаз для паражэння ў ваіне, у птушкі. 38. Алачка з націскай. 39. Траўністая расліна, пуста-зелье. 40. Сінтэтычнае валокно. 41. Музычны твор. 42. Прылада для шыцця. 43. Паўднёвая расліна з бязлітаснымі сакавітымі сцяблямі, пакрытымі калючкамі. 44. Закрывы конны экіпаж на рысорак. 45. Глухі гук, шум ад руху, лёгкага дакранання. 46. Вячэрняя яла. 47. Засвойванне вельмі, атрымлівае адукацыю. 48. Вала ў час кіпення. 49. Жароўня на ножках. 50. Печуч дробная птушка са стракатым апярэннем. 51. Спецыяльна падараная аднародная сумесь чаго-небудзь. 52. Атрытанная траўністая балотная ці вадзяная расліна сямейства парасонавых. 53. Рускі народны танец. 54. Неахайшыяма, няызбытная і дзіўная мара. 55. Сінная прастора. 56. Пачынаць адносна. 57. Шматматэрыя пасажырскага самалёта. 58. Прамернае напружанне сіл. 59. Народная эпічная песня пра волатаў. 60. Валася на ніжняй частцы твару ў мужчын. 61. Жонка цара. 62. Прапанова,

як дейнічаць. 63. Асяроддзе матэрыяльна незабяспечанай інтэлігенцыі. 64. Земляны арх. 65. Гара ў Грэцыі, на якой, паводле міфа, жылі музы. 66. Роўная прастора ўздоўж ракі. 67. Орган руху ў прасцейшых арганізмах. 68. Іганікае трапічнае дрэва з вельмі моцным ствалом. 69. Асобны нумар тоўстага часопіса. 70. Вершаваны твор на легендарную ці гістарычную тэму. 71. Праваслаўны храм. 72. Гатунак моцнага вінаграднага віна. 73. Украінскія народныя спявак. 74. Пустыня ў Афрыцы. 75. Рака ў Бразіліі і Аргенціне. 76. Нашыўка з тканіны, якая прыкрывае кішню на адзенні. 77. Павольная частка сольнага або дуэтнага балетнага танца. 78. Прадмет мэблі. 79. Насілі на палозе з дошчак 80. Прамысловая рыба, якая воззіцца ў паўночных морах. 81. Траўністая агародная расліна, лісты якой сырымі ўжываюцца ў ежу. 82. Мэбля для сядзення і ляжання. 83. Вопратка. 84. Бог агню, апісаны раманам, найперш — кавальскай, у беларускай міфалогіі. 85. Ансамбль з сямі выканаўцаў. 86. Асоба, якая чытае лекцыі. 87. Невялікая сакалка. 88. Нашэсце ворага. 89. Танец у хуткім тэмпе чэшскага паходжання.

Складу Анатоля ЦУРЫКАЎ.

Адказы на крыжаванку, надрукаваную ў № 154

1. Леснікова пасада. 2. Струны. 3. Мышца. 4. Грок. 5. Аб'ява. 6. Пласцінка. 7. Узвышэнне. 8. Музычная п'еса. 9. Настаяцель. 10. Старалаўная. 11. Высокі столик. 12. Лясная птушка. 13. Арыстат. 14. Знак прыпынку. 15. Вельмі нізкі бас. 16. Пачатак. 17. Рака ў Беларусі. 18. Дробная птушка. 19. Дэсертнае віно. 20. Пругкая нітка. 21. Драўляная агароджа. 22. Гімнастычны снарад. 23. Вялікая зборшчыца людзей. 24. Бой тарарадара з быком. 25. Паэтычная назва золата. 26. Народны самагучны музычны інструмент. 27. Валок з канопляў. 28. Вялікая палка. 29. Святочны базар. 30. Балотны бабёр. 31. Сума, на якую зменшана цана на што-небудзь. 32. Ударны

таннем. 7а. Луг. 3к. Пчолкі. 18а. Засойкі. 12а. Саколка. 14а. прыпількі. 17а. Шчуплак. 16а. ёмкі. 16а. Гасба, 14а. рай. 18а. Бацька, 18а. дому. 15а. Высы. папі.

156. Сынок. 11а. кароўкі. 18а. Засойкі. 12а. Саколка. 14а. прыпількі. 17а. Шчуплак. 16а. ёмкі. 16а. Гасба, 14а. рай. 18а. Бацька, 18а. дому. 15а. Высы. папі.

А тым часам...

Пасля «алімпійскага» скандалу вакол кіраўніа беларускай дэлегацыі ў Афінах, міністра спорту і турызму Юрыя Сівакова сталі болы жорсткімі міжнародныя патрабаванні і да Паралімпійскага камітэта Беларусі (ПКРБ), які рыхтуецца да стартуных 17 верасня ў Грэцыі ХІІ летніх Паралімпійскіх гульняў.

Як паведаваў БелТА ПАН прэзідэнт Паралімпійскага камітэта Алег Шпэль, міжнародны паралімпійскі камітэт «у жорсткай форме» запатрабаваў дакументы, якія б сведчылі аб легальнасці статусу і дзейнасці ПКРБ, а таксама спіс членаў выканкама з указаннем усіх пасад. У выпадку непрадастаўлення дакументаў міжнародны паралімпійскі камітэт паабяцаў санкцыі аж да выключэння са свайго саставу.

«Па-першае, гэта нечакана, а па-другое, неабавязна», сказаў Алег Шпэль. — Зноў даводзіцца канстатаваць, што спорт — гэта, на жаль, палітыка, прычым вялікая. У іншых краінах, наколькі я інфармаваны, такі від не атрымліваў. Для мяне ідэаля, што міжнародны паралімпійскі камітэт выдзірае паралімпійцаў з спіс членаў выканкама на прадмет навушніцы дзяржаўных чыноўнікаў.

Дамітрый УЛАСАЎ.

Анекдот да тэмы

Усе нашы спартсмены, на каго спадзяваліся, прайграюць. Дык чаму перамагаюць тыя, на каго не разлічвалі, і там, дзе мы іх перамог не чакалі?

Іншыя іх перамог таксама не чакалі і не пакупаліся падкупіць судзейскія брыгады!

Пятніца, 27 августа

07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.00. Новыя.
07.05 «Арыэль». Худ. фільм.
08.35, 09.00 «Дневник Олимпиады».

09.10, 23.05 «Спруг». Сериал.
10.15 «Человек, который не был Мерз». Док. фільм.
11.05 «Богатые и знаменитые». Сериал.
11.50 «Пьедестал».

12.10 «Горячее сербское сердце. Ивана Жиган». Видеопрограм. АТН.
12.25 «Волга-Волга». Комедия.
14.05 «Все нормально, мама!».

15.15 Мультфильмы.
16.00 «Волшебник Лала». Сказка.
17.10 «Звездный дождь».

18.15 «Джентльмены из Эпсона». Комедия.
20.00, 21.30 Олимпийские игры в Афинах.
21.00 «Панорама».

ОНТ
07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 18.00, 20.30, 22.10 «Наши новости».

09.05 «Клон». Сериал.
09.55, 18.10 «Дом». Реалити-шоу.
10.45 «Принцесса Сиси». Мультсериал.
16.10 «Ангел на дорогах». Сериал.
17.05 «Женщины в любви». Сериал.
18.55 «Поле чудес».

20.00 Время.
21.00 «Золотой грамфон».

22.25 «Дневник Олимпиады».

23.35 «С первого взгляда». Мелодрама.

РОССИЯ

07.45 «Бедная Настя». Сериал.
08.45 «Каменская-2». Сериал.
09.50, 18.45 «Вести. Дежурная часть».

10.00, 16.00, 19.00 «Вести».

10.30, 19.30 «Местное время. Вести — Москва».

10.50 «Мусульмане».

11.00 «Вся Россия».

11.15 «Городок».

11.50 «Марш Турецкого-3». Сериал.

16.20 «Кулагин и партнеры».

16.50 «В поисках приключений».

17.50 «Комната смеха».

19.50 «Спокойной ночи, малыши!».

19.55 «Народный артист: зажигают звезды».

21.00 «Народный артист. Летние гастролы». Премьера шоу.

22.20 «Бойцовский клуб». Боевик.

ЛАД

06.30 EURONEWS.
08.00, 14.00, 20.00 Новыя.
08.10 «Браш».

08.30, 18.00 Олимпийские игры в Афинах. Прямая трансляция.

10.30 «Дневник Олимпиады».

10.55 «Роман императора». Сериал.

11.55, 17.35 «Между нами, женщинами».

12.15 «Рассмешите клоуна». Комедия.

13.25 «Ностальгия».

14.10 «Время кино».

15.10 «Эк. анекдот. анекдот».

15.20 «Альфред Насаш, пловец из Аувшиса». Док. фільм.

16.10 «Кольцо из Амстердама». Детектив.

18.40 «Вратарь». Комедия.

20.15 «Кольбельная».

20.30 «Дела семейные».

21.15 «Мой ласковый и нежный зверь». Драма.

НТВ

09.00, 11.00, 16.00, 18.00 «Сегодня».

09.25 «Фактор страха».

10.25 «Страна советов».

14.35 «Принцип домино». Ток-шоу.

20.20 «Добрый вечер, малыш».

17.35 «Криминальная Россия».

18.40 «Новичок». Боевик.

21.25 Братья Кличко. Лучшие бои.

СТВ+RenTV

06.25, 18.00 «Минщина. Люди, события, факты».

06.35 «Близнецы судьбы». Мультсериал.

07.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.45 «24 часа».

10.50, 20.00 «СТВ-спорт».

08.05, 20.10 «Минск и минчане».

08.15, 23.10 «Технология».

08.30, 20.35 «Автопанорама».

08.50 «Сетев-шоу».

09.05 «Рыцари света». Мультсериал.

09.30 «Как украсть миллиард». Боевик.

11.10 «Дикая планета». Док. фільм.

12.00 «Час суда».

13.00 «Сетев-шоу».

13.50, 18.30 «Любовь императора». Сериал.

14.50 «ОБЖ, или Освобожден!».

«ОБЖ, или Образцовое скольжение». Сериал.

15.45 «Маска». Мультсериал.

16.15 «Тема дня».

16.50 «Турпоход».

17.00 «Классика юмора».

18.15 «Светская хроника».

20.10, 17.50 «Телемагазин».

08.15, 17.50 «Телемагазин».

08.45 «Чиполлино». Сказка.

09.10, 19.50 «Любовники пустыни».

10.30, 21.10 «Джеймс Бонд — агент 007». Боевик.

16.30 «Мультпарад» от «Бюргера».

18.00 «Розыгрыш». Мелодрама.

19.40 «Мобилизация».

20.45 «Вечерница».

21.00 «Атомик фільм» и «К-видео» представляют...

8-й КАНАЛ